

גיליון מספר 30 – דצמבר 2014

טיפים שימושיים לכתיבה - משולחנו של צוות העברית באכסניית הלשון במכללה¹

התאהבתי בה..... בלשון העברית

הפעם: יש מילים שמשמיעות משמעויות בשני קולות

אלה הן מילים פוליסמיות שבכוחן ליצור דו-משמעות

שמונה מילים ו"אור" אחד - לימי החנוכה

מילים פוליסמיות:

בהוראה ראשונה: צרור קיסמים הבוערים באש גדולה ומאירה:² הַחֲסִידִים... היו מְרַקְדִים לְפָנֵיהֶם בְּאַבּוּקוֹת שֶׁל אֹר שֶׁבִידֵיהֶן (סוכה ה ד).

אַבּוּקָה

בהוראה שנייה: לפיד, מוט שבראשו פתילה הבוערת בשלהבת גדולה: עוֹד יִתֵּן אַבּוּקוֹת שֶׁל אֵשׁ בְּיָדֵינוּ (ביאליק לאחד העם).

בהוראה ראשונה: גליל מְאָרְךְ עשוי פרפין או חלב או שעווה או שומן אחר ובתוכו פתילה: הַנֵּר נִדְלַק וּמִשְׁמֵשׁ לְמֵאוֹר.

בהוראה שנייה: כלי למאור ובייחוד כלי שנתנו בו שמן ופתילה למאור: וְהֶעֱלָה אֶת-נֵרֹתֶיהָ (שֶׁל הַמְּנֹרָה) וְהָאִיר עַל-עֶבֶר פְּנֵיהָ (שמות כ"ה ל"ז).

נֵר

בהוראה שלישית: כינוי מקוצר לברכת מאורי-האש שמברכים על כוס הבדלה במוצאי-שבת: וְרַבְשָׁמַיִם וּמְזוֹן וְהַבְּדֵלָה (ברכות ח ה).

בהוראה ראשונה: האנרגיה הקורנת בצורת גלים אלקטרומגנטיים ומעוררת את חוש-הראייה של כל חי לראות את העצמים השונים: וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ (בראשית א ד).

אֹר

בהוראה שנייה: מקור האור, מאור: לְעֵשָׂה אֹרִיִם גְּדֹלִים [...] אֶת הַשָּׁמֶשׁ [...] אֶת הַיָּרֵחַ וְכּוֹכְבֵים (תהילים קל"ו ז-ט).

בהוראה שלישית: סמל וכנוי לכל דבר חיובי, מזהיר, מהנה: אֹר הַחַיִּים (תהילים נ"ו י"ד).

בהוראה ראשונה: היעדר אור, אופל, אפלה, עלטה: תִּשָּׁת-חֹשֶׁךְ וַיְהִי לַיְלָה (תהילים ק"ד כ).

בהוראה שנייה: סמל לצרה, ליגון לפורענות ועוד: יוֹם שָׁאָה וּמְשׂוּאָה, יוֹם חֹשֶׁךְ וְאֶפְלָה (צפניה א ט"ו).

חֹשֶׁךְ

בהוראה שלישית: בערות, ריאקציה, שנאת קדמה: תְּקוּפוֹת שֶׁל חוֹשֶׁךְ בִּימֵי הַבִּינָיִים.

בהוראה ראשונה: דגל המתנוסס על תורן: הַמוֹכֵר אֶת הַסְּפִינָה מִכֹּחַ אֶת הַתָּרֶן וְאֶת הַנֶּסֶם (בבא בתרא ה א).

בהוראה שנייה: מוט גבוה כלונס לתלות עליו דבר מה לאות סימן: וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה נָחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּשְׁמְהָהּ עַל-הַנֶּסֶם (במדבר כ"א ט).

נֶסֶם

בהוראה שלישית: [נס 2 הרחבה לנס 1]: מעשה פלא, דבר שלמעלה מהטבע: בְּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לְאַבְרָהָם (ברכות ט א).

¹ ד"ר עדית שר מרכזת, שיר בן-דוד
² ההוראות ממילון אבן-שושן

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש קיי בבאר-שבע בע"מ (חל"צ)

רח' יהודה הלוי 33 ת"ד 4301 באר-שבע 84536 טל': 08-6402777 פקס: 08-6413020
חל"צ 511262669

בהוראה ראשונה: כוח, עוז, תוקף, חוזק: ואל-יתהלל הגבור בגבורתו (ירמיה ט כ"ב).
בהוראה שנייה: עלילות גדולות, מעשה נועז: ויתר כל-דברי אסא וכל-גבורתו וכל-אשר עשה (מלכים א ט"ו כ"ג).
בהוראה שלישית: שם הספירה השישית בעשר הספירות שבקבלה (כתר, חכמה, בינה, חסד, תפארת, גבורה, נצח, הוד, יסוד, מלכות).
הגבורה: תואר-כבוד לאלוהים: כל דבור ודבור שצא (בהר סיני) מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות (שבת פ"ח).

גבורה

בהוראה ראשונה: כוח, גבורה, אומץ: תדרכי נפשי עז (שופטים ה כ"א).
בהוראה שנייה: מחסה, מבצר, מגן: אלהים לנו מחסה ועז (תהילים מ"ו ב).
בהוראה שלישית: פאר, הוד, הדר: לבשי עז, ציון לבשי בגדי תפארתך רושלים עיר הקדש (ישעיה נ"ב א).

עז

בהוראה ראשונה: סלע גדול, צוק: כי-מראש צרים אראנו (במדבר כ"ג ט).
בהוראה שנייה: מצודה, מבצר, בייחוד כינוי לאלוהים המשמש מחסה-עוז לצדיק: הצור תמים פעלו (דברים ל"ב ד).
צור-מחצבתו: המקור, הגזע, העם והמולדת שמהם יצא אדם [על פי ישעיה נ"א א] הביטו אל-צור חצבתם].

צור

בהוראה ראשונה: גרגר, פרור, חלק קטן: ויהי כחול זרעך וצאצאי מעידך כמעותיו (ישעיה מ"ח י"ט).
בהוראה שנייה: גרעין של פרות: אדם נוטל מעה אחת מפטמה של קשות ונוטעה[...]. מעה אחת מפטמה של אבטיח[...]. של תפוח ונותן בתוך גמא אחת (ירושלמי כלאים כ"ז א).
בהוראה שלישית: שם של מטבע קטן, נקרא גם "גרה", ערכו שישית הדינר או חלק העשרים וארבעה בסלע: נתן אדם מעה לחנני ולנחתום (עירובין ז י"א).
מעות-של-חנכה: כינוי למתנות הכסף שמקבלים הילדים מהוריהם ומקרוביהם בימי החנוכה.

מעה

ונגמור בשיר מזמור...

(חנניה ריכמן, פתגמים ומכתמים)

אין האדם חייב לכתוב

על מה שהוא חושב;

אך הוא תמיד חייב לחשוב

על מה שהוא כותב.